

НЕЗАБУТНІ ЗУСТРІЧІ

Мене завжди бентежило те, що в написанні спогадів, особливо про людину неординарну, знаного фахівця, Вчителя з великої літери, яким був Ігор Олександрович, поруч з нею спливає і інша особа – автор спогадів. Але що тут поробиш? Людина сприймається через думки і враження тих, хто її оточував – кола учнів, однокласників, співробітників. Перед тим оточенням постає завдання не тільки віддати належне пам'яті видатного науковця, містобудівельника, організатора освіти, вчителя, а й показати його як живу людину в різних життєвих обставинах.

Думкою не раз поверталася до зустрічей, окремих епізодів, спогадів про Ігоря Олександровича, але щоб викласти це на папері треба було налаштуватись на певну хвилю, поринути у ту атмосферу і ту філософію життя, що панувала в той час.

Моє знайомство (тоді старшого викладача кафедри містобудування Львівської політехніки) з Ігорем Олександровичем відбулось на початку 80-х років. А до того були зустрічі з провідними науковцями Київського науково-дослідного і проектного інституту містобудування: Є.Є. Ключніченко, Г.Й. Фільваровим, Н.М. Христюком, Т.В. Устенко, які приїздили до Львова в якості експертів Генерального плану, що тоді розроблявся у львівському «Діпромісті». Саме вони мені порадили вступити до КиївНІПмістобудування до заочної аспірантури. І це був крок, який надалі мене привів у відділ районного планування того ж інституту, куди я була скерована на практику, оскільки тема моєї дисертації, що стосувалась міських агломерацій, була тісно пов'язана з науковими розробками того відділу, який очолював І.О. Фомін. Звичайно я була знайома з його теоретичними працями, але робота у відділі змусила перейти від «самодіяльних» пошуків до конкретних практичних дій.

Зустрів мене чоловік середнього зросту з кучерявим волоссям і уважним та пильним поглядом. Разом із Марією Марківною Кушніренко, тоді вже кандидатом архітектури, вони ввели мене в курс справи – комплексної госпдоговірної теми з назвою «Наукові пропозиції перспектив територіального розвитку м. Львова і зони його впливу і удосконалення функціонального використання міських земель», до якої мені необхідно було долучитись.

У розробці цієї теми, як і в усіх справах, якими займався і керував Ігор Олександрович, він був вимогливим, дуже прискіпливим, але справедливим, ставив завдання чітко і конкретно. Не могло бути й мови про невиконання чи відстрочку тих чи інших завдань ні за яких обставин. Вимогливість до самого себе і до інших іноді межувала з деякою нетерплячістю, але насамперед всім тим керувала відданість справі.

Поза робочим часом Ігор Олександрович ставав розкутим, дотепним, сміявся і жартував. Мені запам'ятався день народження, коли ми розпивали знамените фірмове вино «Херес» із трилітрової банки. Взагалі атмосфера в інституті була напрочуд дружня і доброзичлива. І в цьому задавали тон корифеї – старійшини, до яких належав і сам І.О. Фомін.

Це був період, коли ці ж старійшини переходили до Київського ордена Трудового червоного прапора інженерно-будівельного інституту, де створювалися ряд нових кафедр, і в тому числі – кафедра містобудування із завідувачем І.О. Фоміним. З того часу почалось тісне співробітництво між нашими архітектурними факультетами. Тоді ми жартома говорили, що нам пора повернути свій погляд на схід, а Києву через нас – долучатись до заходу.

Ігор Олександрович не обмежувався тільки суто кафедральними справами. Коло його інтересів було значно ширшим. Це проявлялось в його тісній співпраці з львівським «Містопроєктом», з його директором З.В. Підлісним, особливо під час розробляння ними зони впливу Львова – львівської агломерації. Разом вони вболівали в роки перебудови і згодом самостійної України за майбутнє професії, оскільки їм було притаманне стратегічне і державне мислення організаторів містобудівної діяльності.

У галузі освіти наша співпраця полягала в обміні підручниками і монографіями, в написанні статей до наукових збірників, в організації сумісних конференцій. Одна з таких конференцій відбулась у Славську наприкінці жовтня у туристичній базі відпочинку. Було дуже холодно, всі позамерзали, але зігрівались теплотою спілкування, в центрі якого був Ігор Олександрович.

Запрошували ми Ігоря Олександровича як голову Державної екзаменаційної комісії з захисту дипломних проєктів. Він собі не дозволяв пропускати жодного засідання, а його коментарі до кожної студентської роботи були ґрунтовними і повчальними не тільки для

студентів, але й для нас, викладачів. Перебування у Львові долучало до Ігоря Олександровича все більше його прихильників і однодумців, які раді були показати всі принади нашого міста та його околиць.

Взагалі Ігор Олександрович любив бувати у Львові. Люди, з якими він спілкувався, переймали від нього багато корисного у професійному плані. Наприклад, розглядаючи мій автореферат дисертації, він зауважував, що його треба переписувати не менше 40 разів, що я втлумачила для себе на все життя і передаю цю пораду нашим аспірантам.

Змістовні зустрічі, хоч і не надто часті, спільність інтересів, спорідненість думок і поглядів зробили нас, можна сказати, «професійними родичами», серед яких були директор Інституту архітектури Б.С. Черкес, завідувач кафедри містобудування Ю.І. Криворучко, професори: А.М. Рудницький, В.І. Проскураков, Б.С. Посацький, В.М. Бевз, Г.П. Петришин та багато інших. Кожне наше спілкування приносило радість взаємного збагачення інтересами містобудування.

Наші зустрічі завжди відбувались і на щорічних оглядах-конкурсах студентських дипломних робіт, де І.О. Фомін був незмінним членом журі. На цих же конкурсах відбувались засідання «Постійної координаційної Ради з вищої освіти за спеціальністю «Містобудування», яка була створена з ініціативи І.О. Фоміна. Будучи вже смертельно хворим, він провів останнє засідання в м. Києві.

В його принциповій оцінці чи то проектів, дисертацій, студентських робіт, зверталась увага на актуальність тематики, глибину розкриття теми – тобто на ті риси, якими вирізнялись роботи і самого І.О. Фоміна.

У спадок Ігор Олександрович залишив багато теоретичних праць, статей, наукових розробок, які ще довго будуть слугувати майбутнім поколінням. А за цим всім, хто його знав і пам'ятає, постане живий образ талановитого науковця, вчителя і наставника у незабутніх зустрічах з ним.

І. Русанова,
кандидат архітектури, доцент кафедри
містобудування Інституту архітектури
Національного університету "Львівська політехніка"